

7th International conference of young scientists

KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

VII Міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

16–17 травня 2024 р.

Харків 2024

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
факультет природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Університет імені Адама Міцкевича у Познані, Польща
Поморський університет у Слупську, Польща
Вроцлавський університет, Польща
Сілезький університет в Опаві (Чехія)
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II (м. Берегове)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі, Грузія
Грайфсвальдський університет (м. Грайфсвальд, Німеччина)
Національний природний парк «Гомільшанські ліси»
ГО «Українське ентомологічне товариство»

*До 220-ої річниці
з дня заснування університету*

СЬОМА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ»
16-17 травня 2024 р.

Збірник наукових праць

Харків – 2024

Редакційна колегія:

Бойчук Ю. Д., д. пед. н., професор, член-кореспондент НАПН України; Іонов І. А., д. с.-госп. н, професор, член-кореспондент НААН України; Микитюк С.О., д.псих.н., професор; Леонтєв Д. В., д. б. н., професор; Чаплигіна А. Б. д.б.н., професор; Маркіна Т. Ю. д. б. н., професор; Комісова Т. Є., к.б.н., професор; Пономарьова Н.О., д. пед. н., професор; Твердохліб О. В., к.б.н., доцент; Коваленко В.Є., д. пед. н., доцент; Ликова І.О., к. б. н., доцент; Мацай Н.Ю., к. с.-госп. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту природничих і аграрних наук ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"; Дрожик Л.В., к. пед. н., доцент; Галій А.І. к. б. н. доцент; Науменко Н.В., к. пед. н., доцент; Сидоренко О.В. к. т. н., доцент.

СЬОМА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ «ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ». (16-17 травня 2024 р.): збірник наукових праць. – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2024 – 279 с.

У збірці представлено матеріали міжнародної наукової конференції молодих учених за результатами оригінальних досліджень у галузі природничих наук та освіти. Метою конференції є організація ефективного міжнародного наукового співробітництва із провідними навчальними закладами України та світу; обговорення актуальних проблем природничих наук, спеціальної освіти, педагогіки здоров'язбереження, впровадження STEM та STEAM-освіти.

Збірка буде цікавою для біологів, екологів, хіміків, фізиків, фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, викладачів, учителів, здобувачів вищої освіти.

Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 5 від 15 червня 2024 р.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Ліннік К.С., Попова А.О., Монакова О.С. ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У СТУДЕНТІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	156
Літвінчук А.М ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЛЕГКИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	158
Маркіна О.В. ВПЛИВ СТРЕСУ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ПІДЛІТКІВ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	160
Мищенко О. А., Купіна І. О., Козачек Н. О. МАЙСТЕР-КЛАС ІЗ РОЗРОБКИ ТА ВИКОНАННЯ ПІСНІ ЖЕСТОВОЮ МОВОЮ ЯК СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ІНІЦІАТИВА	161
Мухоян Г.С. ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ФІЗИЧНЕ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ	166
Науменко Н.В., Алтухов М.О. ФОРМУВАННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	167
Олійник О. Ю., Бацилева О. В. РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	170
Полікарпова О.В. ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	173
Полюхович А. С. ВИЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТИПІВ ОСОБИСТОСТІ ЗАЛЕЖНО ВІД СТУПЕНЯ ОПТИМІЗМУ ТА АКТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	174
Ресіна О.М. ЗНАЧЕННЯ ЛЕКСИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ ДЛЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ	176
Рудюк В.В. ВПЛИВ ХАРЧУВАННЯ ТА СТИЛЮ ЖИТТЯ БАТЬКІВ НА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ	178
Рудюк В.В. 3D-ДРУК – ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАХИСТ ЖИТТЯ	180
Рудюк В.В. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІЗИЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ	181
Рудюк В.В. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВИХ ЗВИЧОК	183
Стадник О.А. КОМПЛЕКСНА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ОЦІНКА ДИТИНИ ЯК ПРОЦЕС ЗБОРУ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ КІЛЬКІСНОЇ ТА ЯКІСНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	185
Сущенко Е.М. ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ САМОКОНТРОЛЮ У СПІЛКУВАННІ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	188
Черкашин Є. А. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ ТА РОЗВИВАЛЬНІЙ РОБОТІ ЗІ СТАРШИМИ ДОШКІЛЬНИКАМИ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ	190

рівень позитивного ментального здоров'я, 28,6% показали високий рівень, а також 28,6% – низький рівень.

Значення цих даних полягає в тому, що вони надають важливу інформацію про психологічний стан та емоційний статус здобувачів. Високий рівень позитивного ментального здоров'я вказує на те, що певна частина опитуваних має сильні соціальні та психологічні ресурси для подолання стресу та досягнення успіху. Однак, низький рівень показника вказує на необхідність уваги та підтримки в цій сфері. Отже, отримані результати можуть бути використані для розробки та впровадження програм, спрямованих на підвищення рівня позитивного ментального здоров'я серед студентів. Такі програми можуть включати тренінги зі стресостійкості, психологічну підтримку, а також заходи щодо створення позитивного та підтримуючого середовища.

Перспективою подальших досліджень є розширення вибірки дослідження, включивши більшу кількість учасників та вивчення інших важливих факторів, що мають неабиякий вплив на результати опитування, зокрема фізична активність, харчування, релігійні та культурні погляди і інтереси респондентів.

Список використаної літератури

1. Власенко І.А., Фурман В.В., Рева О.М., Канюка І.О. Психологічне здоров'я студентської молоді. Вінниця : ТВОРИ, 2022. 224 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41404/1/Furman_V_Vlasenko_I_Reva_O_Kanuka_I_PSSM_2022_IL.pdf
2. Цюняк О. Стан ментального здоров'я здобувачів вищої освіти у період дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Т. 3, № 36. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/36_2021/part_3/44.pdf
3. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій : психологічний практикум. Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко, В. І. Лагодзінська, В. М. Івкін, О. С. Ковальчук ; за ред. Л. М. Карамушки. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733813/>

Ліннік К.С., Попова А.О., Монакова О.С.

ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У СТУДЕНТІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Харківський національний медичний університет

Здобувачі освіти III медичного факультету, асистент кафедри епідеміології

Харківського національного медичного університету

e-mail: kslinnik.3m19@kntmu.edu.ua, os.monakova@kntmu.edu.ua

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) може виникнути у емоційно нестабільних осіб, що пережили надзвичайно травмуючі події, такі як військові дії, насильство з боку з інших осіб, стихійні явища, автомобільно-транспортні аварії.

Військова агресія рф проти України спричинила значне погіршення ментального здоров'я населення, загостривши перебіг вже наявних психічних порушень та ставши тригерним фактором для, наприклад, афективних депресивних розладів, порушень сну, збільшення загального рівня тривожності, тощо. Особливо актуальною проблемою в контексті сучасної епідеміології є посттравматичний стресовий розлад. У 2019 році Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) були надані нові оцінки поширеності психічних хвороб під час збройних конфліктів та військових дій, що були опубліковані у науковому журналі «The Lancet». Дане дослідження проводилося шляхом систематичного огляду та мета-аналізу статей з медичних баз даних (PubMed, PsycINFO, Embase), опублікованих у період з 1 січня 2000 року по 9 серпня 2017 року.

Згідно з ним, під час військових конфліктів 22% населення страждають на психічні розлади. З них найбільшу частку займають такі розлади психічного здоров'я як: депресія різних ступенів, тривожні розлади, ПТСР та психози. За думкою авторів, серед 13% популяції будуть переважати легкі форми цих захворювань, у 4% людей виникають захворювання середнього ступеню важкості і у 5% осіб спостерігатимуться важкі психічні розлади. [1]

Психічні розлади мають множинний вплив на якість життя людини. Вони вчиняють згубну дію на економічну складову, підвищуючи кількість непрацевдатних осіб, що напряму впливає на зростання безробіття у країні. Також негативно впливають на соціальне життя, що проявляється у руйнуванні стосунків між членами родини, колегами, порушується процес виховання дітей. Фізичне здоров'я, що знаходиться у нерозривному зв'язку із психічним, також страждає: виникають патології різних органів та систем.

Ступінь тяжкості психічного захворювання корелює з тривалістю життя людини: чим важчий ступінь, тим меншою стає тривалість життя. Смертність серед тих, хто страждає на важкі психічні захворювання, в 2-3 рази вища за смертність загальної популяції. Тобто можна відзначити скорочення життя серед таких хворих в середньому на 10-20 років. На теперішній час 14% глобальних хвороб у всьому світі складають саме розлади психічного здоров'я. За прогнозами ВООЗ, вже до 2030 року глобальний тягар психічних розладів становить близько 15%. З точки зору смертності, на психічні хвороби припадає 8,1% всіх втрачених років життя, що поступається тільки респіраторним захворюванням (9%) та є значно вищим за показники смертності від раку (5,8%), серцево-судинних хвороб (4,4%). [2]

ПТСР є психічною реакцією на серйозну травмуючу подію, яка може бути загрозою для життя або безпеки особи або інших. Ця реакція включає в себе такі симптоми, як повторні спогади про травмуючу подію, нічні кошмари, депресія, тривожність, гіперпильність та інші. Для діагностики ПТСР важливо, щоб ці симптоми тривали протягом принаймні одного місяця і суттєво обмежували здатність особи до щоденної функціонування. Діагноз може бути поставлений лише спеціалістом після ретельного аналізу симптомів та історії травматичної події.[3]

Епідеміологія ПТСР вказує на те, що він відзначається у 5–10 % населення, при цьому частіше спостерігається серед жінок, ніж серед чоловіків. Серед дітей ПТСР виявляється у 10 %, з особливою схильністю серед дівчат.

Метою роботи є вивчення поширеності ПТСР серед студентів Харківського національного медичного університету (ХНМУ) під час військового стану в Україні.

Для досягнення мети дослідження було проведено аналіз наукової літератури, виданої за останні 5 років. З метою уточнення інформації щодо проявів ПТСР нами було створене онлайн-анкетування на платформі Google Forms, що тривало з 26.04.2024 р. по 28.04.2024р. та включило в себе відповіді 51 респондента, які є студентами ХНМУ. При створенні опитувальника нами були враховані сучасні рекомендації з діагностики ПТСР.

В результаті дослідження було виявлено, що 70.6% опитаних (36 осіб) змінили своє поточне місце перебування у зв'язку з повномасштабною агресією РФ проти України. 86.3% (44 респонденти) були вимушені пережити особливо неприємні події, пов'язані з військовими діями. 51% респондентів (26 осіб) спостерігають у себе довготривалі розлади сну, проте нічні кошмари спостерігаються лише у 37.3 % (19 опитаних). 68.6% опитаних (35 осіб) спостерігають стабільні зміни психоемоційного фону, а саме підвищену тривожність. 82.4% респондентів (42 особи) стикались з відчуттям нестерпної туги та жалю за минулим життям. 96.1% опитаних (49 респондентів) через думки про військові дії стикались з нападами максимально зниженого настрою, 66.7% учасників (34 особи) відчувають особливо сильні психоемоційні переживання. 78.4% респондентів (40 опитаних) відмічають зниження

концентрації уваги. Незважаючи на узагальнено підвищений рівень тривожності, порушення сну та проблеми з концентрацією уваги, за профільною допомогою звертаються лише 13.7% учасників (7 осіб).

Таким чином, ПТСР є наочною проблемою сучасної медицини, що потребує вчасної діагностики та надання комплексного лікування. Згідно з результатами нашого власного дослідження, студенти ХНМУ можуть відчувати певний спектр симптомів, що можна віднести до ПТСР. Саме тому вкрай важливо при перших підозрах на будь-який психічний розлад вчасно звернутися за допомогою до працівників первинного рівня медичної допомоги. Це забезпечить доступність допомоги, раннє виявлення та лікування психічних розладів. Для цього необхідно посилити підготовку сімейних лікарів та лікарів інших профілів щодо розпізнавання психічних хвороб та їх подальшого лікування. Толерантне ставлення до осіб, що страждають на ПТСР, також є невід'ємною складовою лікування та реабілітації.

Список використаних джерел

1. Посттравматичний стресовий розлад під час повномасштабної війни у військовослужбовців, December 2023, Молодий вчений, DOI:[10.32839/2304-5809/2023-12-124-28](https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-12-124-28)
2. Проблеми психічного здоров'я населення у воєнний час та шляхи їх розв'язання. За матеріалами VI Національного конгресу неврологів, психіатрів та наркологів України «Неврологія, психіатрія та наркологія у сучасному світі: глобальні виклики та шляхи розвитку» (6-8 жовтня 2022 р.)
3. Епідеміологія, патофізіологія та лікування посттравматичного стресового розладу. Огляд. DOI: <https://doi.org/10.32345/2664-4738.1.2022.07>

Літвінчук А.М

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЛЕГКИМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник: д. п. н., професор, професор кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології ХНПУ імені Г. С. Сковороди Казачінер О.С.
e-mail: nastyalitivnyk@gmail.com*

Естетичне виховання молодших школярів є однією з ключових складових їхнього повноцінного розвитку та формування як особистості. Особливо важливою є ця тема в контексті уроків образотворчого мистецтва, де діти мають можливість виявити свою творчість та сприйняття краси.

Багато вчених і педагогів-практиків займалися дослідженням цього питання, серед них Н. Пахальчук, В. Мотузенко, С. Коновець, Л. Фомічова, М. Ярмаченко [3], О. Хохліна, В. Бондар, Є. Синьова, І. Бех, В. Засенко, В. Тарасун, С. Максименко, М.Супрун, Н. Денисенко, Т. Сак, А. Колупаєва, І. Дмитрієва [4], В. Моляко, Н. Наумова, С. Миронова, О. Клименко, В. Синьов, Н. Стецько, та інші.

Естетичне виховання полягає в процесі створення та розвитку естетичного смаку, почуттів, ідеалів та потреб у красі й гармонії в нашому оточенні. Цей процес містить навчання сприймати, оцінювати та творити естетичні цінності через різноманітні прояви мистецтва, природи та повсякденного життя.

Метою статті є аналіз теоретичних аспектів формування естетичної культури учнів з легкими інтелектуальними порушеннями на уроках образотворчого мистецтва.

Естетичне виховання виступає ключовим елементом у системі освіти, спрямованим на глибокий розвиток особистості учня. Цей процес включає розширення

Наукове видання
Збірник наукових праць

**СЬОМА МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ»**

16-17 травня 2024 р.

Збірник тез

Відповідальний за випуск:

Комісова Т.Є.

Комп'ютерна верстка:

Винник О.Ф.

Коректор:

Мамотенко А.В.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
Україна, 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 29